

Český rozhlas

Tvůrčí skupina Drama a literatura

Režie: Vít Vencel

Dramaturgie: Klára Novotná

Mistr zvuku: Dominik Budil

Zvukový design: Jan Trojan

Hudba: Jan Jirucha, Štěpán Janoušek

S.d.Ch.

POSLEDNÍ HUSIČKA

dramatické gastropolitikum

OSOBY:

POLITICKÝ ČINITEL

DOKTOR

STRIPTÉRKA

PRVNÍ FUNEBRÁK

DRUHÝ FUNEBRÁK

Hra, v níž se ocitnete tajemstvím politické kuchyně blíže, než jste doufali.

Stanice Vltava vysílala inscenaci 12. listopadu 2019, den po svatém Martinu, ale především v týdnu předcházejícím třicátému výročí Sametové revoluce.

Pod pseudonymem S.d.Ch. tvoří spisovatel, dramatik, skladatel a textař **Miloslav Vojtíšek**, lídr kapely Ruce naší Dory, dřívější správce hřbitova a nyní správce fotbalového hřiště. Je držitelem dvou Cen Alfréda Radoka za nejlepší původní českou a slovenskou hru a ceny Muriel za komiks Varlén.

PROLOG

Hudba. Striptérka si pobrukuje. Vzdechává.

STRIPTÉRKA: Ty se nedíváš!

ČINITEL: *(nepřítomně)* Ale dívám...

STRIPTÉRKA: *(laškovně)* Nenene...

ČINITEL: *(nepřítomně)* Tak ještě na prsíčka -

STRIPTÉRKA: Tady jsou.

ČINITEL: ...másličko... *(na striptérku)* Co? ... Aha, tydle... prsíčka...

(poplácání holé kůže)

Ty nestydo! To se dělá, lítat mi tu skoro nahá? Co? Kdo tě vůbec pozval?

STRIPTÉRKA: Přece ty. Tyty...

ČINITEL: Vážně? *(poodejde, další zvuky příprav)* Sůl používám mořskou, pro zdraví, a kmín zásadně...

STRIPTÉRKA: Gaťky...

ČINITEL: ...nedrtím...

STRIPTÉRKA: Gaťky...

ČINITEL: *(na striptérku)* Tohle by nešlo... Víš ty co? Gaťky necháme na příště, tady máš penízky *(cinknou mince)* a koukej mazat!

STRIPTÉRKA: *(cestou ke dveřím)* Jak mazat?

ČINITEL: Ven.

(Vystrčí ji ze dveří a zabouchne.)

Protože teď... tady pojede jinačí striptýzek!

(Popojde v místnosti.)

Moje poslední, osudová láska! Pusinku... *(polibek)* A pojd' ke mně! Hop!

(namáhavě zdvihne těžký pekáč, pobrukuje si) Ty moje femme fatale!

Žádná kachna! Jedině husička má ten pravý sexapeal! *(vrazí pekáč do*

trouby) Na shledanou při prvním podlévání, lásko! *(pošle do trouby*

vzdušný polibek a zabouchne dvířka) Až se rozvoníš, připravím ti lázeň. Lázeň, lázeň, lázeň, Zuzana v lázni, já se snad zblázním... Budu ti říkat Zuzana. Zuzana Husičková. *(nalévání)* A aperitivek. Na chuť.

1.

DOKTOR: *(velmi zblízka)* A mám vás!

ČINITEL: *(překvapeně se zakucká)*

DOKTOR: Takže jste se načisto zbláznil!

ČINITEL: Ale doktore...

DOKTOR: Všechno vidím! Třetí plzeň, vedle nalitý Martel, rozkouřený doutník... a hlavně - cítím kachnu, vy zvíře!

ČINITEL: Kdepak. Hele, doktore *(popojde k troubě, otevře)*.

DOKTOR: *(popojde, nakoukne)* Takže husa. Tím hůř.

ČINITEL: Zuzanka.

DOKTOR: Zuzanka... Smrtonoška! Obrovská sádelnatá husa přetéající z pekáče! To znamená biskup jako prase. Toho zkonzumujete nakonec.

ČINITEL: *Ten* zkonzumuji, doktore, *ten* biskup, nikoliv *toho*, jinak mám pocit, že musím sníst toho ctihodného věřícího pána.

DOKTOR: Ale sníte ho, že?

ČINITEL: Jistě. Nakonec.

DOKTOR: A to bude konec. A nikoliv obrazně, protože vaše hodnoty z minula kvalifikují tuhle husičku jako vaši poslední.

ČINITEL: Víte, co mě baví?

DOKTOR: Jistě, všechno co jsem vám zakázal.

ČINITEL: Přesně.

DOKTOR: Všechno ostatní vás nebaví, takže radši umřete.

ČINITEL: Přesně. Plzeň, nebo Martel?

DOKTOR: Martel.

2.

Do místnosti se tlačí funebráci s rakví.

FUNEBRÁK 1: *(na kolegu)* Tak pojď, pojď... pocem, pocem... *(činiteli)* Dobřej večír!

FUNEBRÁK 2: *(funí)* Dobřej!

FUNEBRÁK 1: *(na kolegu)* ...toč to! Máš tam futra, nevodři to!

FUNEBRÁK 2: Ještě kousek...

FUNEBRÁK 1: Dobrý!

(činiteli) Tak jsme tu pro toho nebožtíka!

FUNEBRÁK 2: S tou prostou rakví.

FUNEBRÁK 1: *(na kolegu)* Polož to.

(Pokládají rakev.)

ČINITEL: To jsem já, hoši. Ale jdete brzy. Říkal jsem nejdřív o půlnoci.

DOKTOR: Takže nejenže tu sebevraždu husou myslíte vážně, ale ještě jste makabrozní.

ČINITEL: Pohřební službu jsem objednal z obavy, abych tu neležel bezprizorně -

FUNEBRÁK 1: Pardon, pánové, ale –

ČINITEL: - abych se tu neválel mrtvý třeba několik hodin, jen tak v trencách, považte, nebo i několik dní, než by mě někdo našel a polekal se mé mrtvoly, nebo ji, nedej bože, začal oživovat...

FUNEBRÁK 1: Já vás nechci přerušovat, ale –

ČINITEL: Tuhle představu jsem nesnesl.

FUNEBRÁK 1: Pánové, promiňte, já vás nerad přerušuju, ale co teda? Máme teda přijít pozdějc?

ČINITEL: Po půlnoci.

FUNEBRÁK 2: Jo. Tak ať se daří.. Zvedáme na tři. Raz- dva – tři.

FUNEBRÁK 1: *(s ním)* Raz- dva – tři.
(zvedání rakve)

ČINITEL: Hoši! Počkejte hoši! Můžu si sáhnout?
(pokládání rakve)

Položte mi ji tady... *(přejíždí prsty)* Trochu hrubé, ne?

FUNEBRÁK 2: Objednával jste prostou a ta je z nehoblovaného dříví.

ČINITEL: Ale tohle- snad není ani dříví.

FUNEBRÁK 1: No samosebou, dno máte z dřevotřísky, ale z prvotřídní dřevotřísky, to stejně není vidět, a tady ten vršek ze sololitu, ale přelakovaného...

ČINITEL: Můžete mi ji otevřít, hoši?

FUNEBRÁK 1: *(kolegovi)* Vtevři mu to!
(Funebráci sejmou víko.)

FUNEBRÁK 2: Táák... prosím...

ČINITEL: *(zkoumá vnitřek, šustí výstelkou)* A to je co?

FUNEBRÁK 1: To je prosím papír.

FUNEBRÁK 2: Voskovanej.

ČINITEL: Nějaký polštář, dečka, nic?

FUNEBRÁK 1: Chtěl jste přece prostou.

ČINITEL: Jestli jsem to s tou prostotou nepřehnal, doktore. Co myslíte?

DOKTOR: Rakev je symbolem mé prohry.

ČINITEL: Přehnal. Tak hoši, tohle si vemte a přineste mi něco míň prostého.

FUNEBRÁK 1: Takže střední třídu?

ČINITEL: Střední třída, to je přesně ono. Ta pro mě byla vždycky záhadou.

FUNEBRÁK 2: Jo. Ať se daří *(přiklopí rakev víkem)* Zvedáme na tři. Raz- dva – tři.

FUNEBRÁK 1: *(s ním)* Raz- dva – tři.

(Zvednou rakev.)

No co jsem ti říkal... toč to na druhou stranu...

FUNEBRÁK 2: *(couvá)* Na druhou. Promiň...

FUNEBRÁK 1: *(z dálky)* Za tebou... pojd'... pozor, máš tam květináč...

(Motají se ven.)

3.

ČINITEL: Kde jsme to skončili, doktore?

DOKTOR: Říkal jsem Martel?

ČINITEL: Přesně, Martel. A poslechněte, udělal jsem vám dnes výjimku na vnitřnosti, budete mít parádní jatýrka.

DOKTOR: Opravdu?

ČINITEL: Vzhledem k vážnosti situace. Jinak se mojí Zuzanky nesmí nikdo ani dotknout.

DOKTOR: Poslechněte, že ji chcete sníst celou sám, to chápu, taky se nerad dělím, ale musíte ji sníst vždycky na posezení?

ČINITEL: To je naprostá rituální nutnost.

DOKTOR: Vy umřete z pouhé ritualizované stravovací nutnosti?

ČINITEL: Než mi začnete říkat, že se s tím jako lékař nemůžete smířit, řeknu vám já, že už jsem za vás tohle etické dilema vyřešil. Napsal jsem vám potvrzení, že jsem veškerá vaše lékařská doporučení tajně ignoroval, což se vám, až to se mnou sekne, bude určitě hodit. *(nalévá)* Tak už se s tím smiřte.

DOKTOR: Díky. Ale dobře víte, že to etické dilema není zas tak palčivé jako fakt, že jste moje zlatá slípka.

ČINITEL: To nejste sám, doktore, pro koho snáším zlatá vajíčka.

DOKTOR: A právě proto si to potvrzení nechte a stejně tak si nechte zajít chuť na tu vaši Zuzanu. Potřebujeme vás živého.

ČINITEL: Zuzanka není obyčejná husa, je to svatomartinská drůbeží madona vykrmená na soukromé farmě podle mých instrukcí v bio kvalitě a s důrazem na výraznou sádelnatost. Zuzanka je pro mě tím, čím je pro narkomana zlatá dávka... Tohle dráždivé a exkluzivní ztělesnění škodlivého cholesterolu mě dnes večer zabije, i kdybyste se postavil na hlavu.

DOKTOR: Jste si vědom, že kromě mého nadstandardu s vámi odejde i ztělesnění jedné zázračné kariéry?

ČINITEL: Ale, prosím vás, bez těch velkých slov.

DOKTOR: Tolik let v politice, ve vrcholné funkci, na vysoké noze k tomu, pohádkový majetek – a přitom nikdy žádná ničující aféra, žádný skandál... Prostě *nic*.

ČINITEL: *Nic, nic* to bylo moje heslo.

DOKTOR: (*přes něj*) Tomu neříkáte zázrak? Jak vám to novináři přezdívali?

ČINITEL: Už nevím... Oportunistické monstrum?

DOKTOR: To taky. Ale hlavně Otesánek!

ČINITEL: Jo tak!... Ovšem já, pokud jsem jedl a snědl něčí husičku, tak vždycky v jisté pokoře, v jisté úctě a v jistém respektu.

DOKTOR: To je hezké na poslech, ale neříkejte mi, že za tím něco není.

ČINITEL: Nic.

DOKTOR: Nějaké tajemství.

ČINITEL: Není.

DOKTOR: Nějaký princip.

ČINITEL: Není žádné tajemství ani princip, doktore. Nikdy mě nezajímalo nic jiného, než sníst celou husu sám.

DOKTOR: Metoda.

ČINITEL: Ne.

DOKTOR: Vy jste měl být třicet let v kriminále a místo toho jste třicet let na výsluní. Kdybyste mi tedy něco prozradil, jen prostou zkušenost, mohlo by to mít dobrý vliv na můj trvale udržitelný nadstandard.

ČINITEL: *(otevře troubu)* Co vidíte, doktore?

DOKTOR: Husu... Kdybyste si udělal alespoň krůtu, člověče, tu byste mohl přežít.

ČINITEL: Krůta je tak vágní, doktore. Na ní by mě demonstrace mých skromných poznatků vůbec nebavila.

DOKTOR: Dobře. Už mlčím.

ČINITEL: Takže vidíte husu, moji poslední zlatavějící lásku, že?

DOKTOR: Ano.

ČINITEL: A jak byste ji, jako lékař, diagnostikoval?

DOKTOR: Z medicínského hlediska je mrtvá a má těžké popáleniny na sto procentech těla.

ČINITEL: Ano. A teď si vemte, že tuhle husičku vám svěřili do péče dobří lidé, tak říkám daňovým poplatníkům, a posílají vám na tu péči peníze. A myslí si, že běhá po dvorku a vesele kejhá.

DOKTOR: Aha... Takže, než se přiveze nějaké nové house, chodí vám peníze.

ČINITEL: Trochu předbíháte... ale samosebou je každé takové přilepšení k husičce pěkné. A čím déle se vám daří iluzi jejího pobíhání a kejhání udržet, tak je to pěknější. Ovšem je také pochopitelné, že při pečení tak velké husy nezabráníte, aby její vůně nedolétla až k těm dobrým lidem.

DOKTOR: A oni se pak ptají, jak to, že voní, když žije a podobné nepříjemnosti.

ČINITEL: Když už se těch lidí ptá moc a pořád, a vy cítíte, že byste už vážně mohl mít nějaké potíže, nezbyvá než jim ve vši pokoře otevřít troubu.

DOKTOR: Jako vy mně.

ČINITEL: Jako já vám.

DOKTOR: A všichni vidí, že je místo na dvorku na pekáči. To je pobouří, ne?

ČINITEL: A oprávněně. Ale to už já stojím ve vší pokoře vytrysklé ze srdce u trouby a tvářím se provinile, zároveň už ale pomalu zase zavírám dvířka a přidávám k výrazu provinění jisté záhadné, znepokojivé mimické valéry...

DOKTOR: Nalijte mi ještě...

ČINITEL: Z výrazu mé tváře musí být každému jasné, že cítím hluboký pocit provinění, ale zároveň, že mé selhání mělo nějaký tajuplný podtext, nějakou skrytou motivaci.

DOKTOR: A co těm lidem řeknete?

ČINITEL: Nic. V téhle prvotní fázi nesmíte hovořit. (*nalévá*) Je to složitá a choulostivá situace, kdy jde o všechno, kdy se ukazuje, že živé je vlastně mrtvé a kdy pocit podvedení je nejintenzivnější. Tady slova selhávají a hovoří jen tvář. A ta říká: Hněváte se právem, plným právem, a já se vám nedivím, ona je opravdu mrtvá a opravdu se peče v troubě, ale ti vnímavější z vás vidí, že má tvář odráží sice pocit provinění, ale neodráží pocit studu. Tady si počkám, až první člověk lehce, třeba jen mimoděčně, přikývne. Obrátím se na něj a dodám: Ano! Chápete to dobře. Je to proto, že se stydět nemohu. Bylo by to totiž falešné.

DOKTOR: Tohle dokážete obličejem?

ČINITEL: To není všechno... Ti vnímavější z vás, pokračuje má tvář ve výkladu - a tady si doktore povšimněte, jak vytvářím zdání vnímavé elity, to je pěkný prvek -... ti nejvnímavější si povšimli, říkám svou tváří, a dívám se na ty nejtupější z obličejů, že se stalo něco... - teď jakoby zaváhám, že se něco stalo a zatvářím se složitě - něco takového, co mě k zabití husičky přinutilo, něco vnějšího, ale je docela možné, že i vnitřního, že tu bylo jisté nebezpečí a to nebezpečí bylo také nebezpečím z prodlení, husička musila zemřít, protože jinak bylo docela možné, že by tu nebyla vůbec,

ani to její tělo, které, když už bylo mrtvé, jsem musel oškubat a vykuchat a dát péct, to dá rozum i těm méně vnímavým. Přišli bychom o všechno, vzal jsem na sebe nejen všechnu zodpovědnost, ale i riziko, že mi nebude uvěřeno a já budu vláčen jako nějaký zloděj a pokoutný opékač husičky mediálními stokami a zaplatím svou oběť nejen svou kariérou, ale snad i osobní svobodou, ale především vaší důvěrou... Stojím tu a žádám o odpuštění, přestože bych tu měl stát a žádat o uznání a pocty!

DOKTOR: To mi neříkejte, že tohle všechno vyjádříte beze slov...

ČINITEL: To víte, že ne! Ale chvíli jste mi to baštil, doktore, že? Já vždycky sklopím hlavu, dívám se pod sebe, trochu na koso a představuju si, že mi někdo kousl do husičky. Oni si pak ten zbytek do toho mého výrazu naprojektují. Lidé prostě odmítají, že by jejich zklamání mohlo být absolutní.

DOKTOR: Takže potom zas troubu zabouchnete a pečete dál.

ČINITEL: Tu už mám zabouchnutou, ale to neznamena, že jsem těm lidem přibouchl i dveře. Naopak, nechám je u sebe, abych už nemusel stále polévat a podlévat, pokaždé se toho ujmou, tolik se na husičku těší, a ženy vyrábějí houskové i bramborové knedlíky a vaří červené i bílé zelí a já ležím na gauči v trenkách a nátělníku a těším se s nimi.

DOKTOR: A kdy si řeknete o další house?

ČINITEL: Zatím se o tom ve vřelé atmosféře jen letmo zmíním. Výrazněji formuluji aktuálnější potřebu, aby se složili na plzeňské a Martel, které si k husičce společně dáme. To se většinou setká s okamžitým pochopením, takže pak ještě lehce natuknu otázku prostředků na krmení.

DOKTOR: Které bude nejlépe shromáždit u vás.

ČINITEL: Přirozeně, přebírám přeci veškerou zodpovědnost. A ty nejvnímavější požádám ještě o speciální sbírku na doutníčky, přičemž zmíním její

výlučnost danou jistými charitativními aspekty, které uvnímají právě jen ti nejvnímavější.

DOKTOR: Kubánské?

ČINITEL: Znáte lepší? Navíc Kuba je nejen v politickém, ale i v jistém sociálním kontextu vnímána velmi citlivě.

DOKTOR: A dál?

ČINITEL: Co dál?

DOKTOR: Husička se peče, okolo se motají lidé, ale vy ji chcete sníst sám, nebo ne?

ČINITEL: Samozřejmě, to je kruciální. Dokud je husička tuhá a nedopečená jsou všichni vítáni, muži mi mohou, kromě polévání a podlevání, dolévat Martel a otevírat plzeňské a se ženami připravujícími knedlíky a zelí mohu nezávazně laškovat. Vzniká taková dělná atmosféra. Ve chvíli, kdy ale cítím, že je husička pečená a zbývá už jen její křupavou kůrčičku polít panáčkem vynikající slivovice a vytvořit tak kýženou lesklou polituru, musím rázně jednat. Zachmuřím se, vstanu z gauče, vezmu si společenský oblek a začnu chodit okolo trouby a předstírat důležité telefonáty, přičemž se chmuřím čím dál víc, postupně zvyšuji hlas a tím i nervozitu v celé kuchyni. Lidé se nejprve snaží v místnosti setrvat a dotáhnout pečení do zdárného konce, a tak se mi obratně vyhýbají a snaží se být ohleduplní a nerušit mě. Začnu tedy do nich vrážet a k tomu už vysloveně řvu, vzápětí zase jedovatě sípám, předstírám, že telefonáty řeším cosi závažného až tajného, začnu být arogantní a zamořím celý prostor papalášskou státotvornou hnusností, lidé se začnou ošívat a cítí se nepříjemně, stupňují svou vstřícnost, se kterou ale tvrdě narážejí, jsou čím dál zmatenější, a to už je všechno na nejlepší cestě. Přidám hroživé a pohoršené pohledy, které je naplní trapností z toho, že dosud

nepochopili, že tu překážejí a že se přimotali k věcem, u kterých nemají co dělat, k velkým věcem, které tu řeším i za ně a oni tu čumí a obtěžují. Dobré je vzbudit v nich pocit viny, to je vždycky třeba naznačit, že potíže vznikly tím, že dosud nebyli schopni opatřit nové house, když pak přidám i znechucené pohyby zápěstím, kdy hřbet dlaně opakovaně a nervózně směřuje k adresátům tohoto ponižujícího gesta a zároveň naznačuje směr, kterým mají vypadnout, vypadnou většinou i ti otrlí, a ty nejotrlejší pak už nechám vyvést ochrankou, to si mohu dovolit, poněvadž jich je málo. Potom zamknu a do plotu okolo pozemku pustím proud, abych měl zaručený klid.

DOKTOR: A můžete se pustit do husičky.

ČINITEL: Nejprve jdu zpátky do trenek a vyházím z okna knedlíky a zelí. Tohle svinstvo je dobré leda tak, když jednu husu pojídá celá rodina, aby se zaplácli.

DOKTOR: To možná lidi urazí, ne?

ČINITEL: To jistě, ale zároveň to posílí dojem vytvořený mou předchozí hnusností, dojem, že v tomto domě se hodovat nebude, že na to není teď v tomto domě ani čas ani pomyšlení, protože se v něm tvrdě politicky pracuje.

DOKTOR: Navíc se všichni musí domnívat, že tak obrovskou spolkovou husu byste ani sám nespořádal.

ČINITEL: Samozřejmě. Jenže já ji poliju slivovicí a na posezení ji sním.

4.

Tlačí se funebráci s rakví střední třídy.

FUNEBRÁK 1: *(na kolegu)* Toč to, toč to na mě... doleva.

FUNEBRÁK 2: *(na kolegu)* ...auu...jsem si skřípnul prsty...

FUNEBRÁK 1: *(na kolegu)* Dolu, dolu, dolu...

FUNEBRÁK 2: *(na kolegu)* Promiň...

FUNEBRÁK 1: *(na kolegu)*... na koberec to polož.
(na činintele) Tak jsme tu s tou střední třídou.

FUNEBRÁK 2: Vyšší střední, jestli to nevadí.

ČINITEL: Naopak. Vyšší střední to je dneska vzácnost, ne, doktore?

DOKTOR: O rakvích vím jediné, že v nich končí můj byznys.

ČINITEL: *(ťuká na víko)* Tohle už je dřevo, zdá se.

FUNEBRÁK 1: Ano prosím, topol, celolakovaná.

ČINITEL: *(zkoumá rakev)* A tady je nějaký křížek s nahatým chlapíkem.

FUNEBRÁK 2: To je Kristus Pán.

FUNEBRÁK 1: Toho klidně můžu sundat, jestli nevěříte.

ČINITEL: Ne, ne, to mi tam nechte.

FUNEBRÁK 1: Prosim.

ČINITEL: To vypadá dobře. Ukažte mi vnitřek, hoši!

FUNEBRÁK 1: *(na kolegu)* Nekoukej! Ukaž mu to!
(Funeráci sejmou víko.)

ČINITEL: Hele, polštářek.

FUNEBRÁK 2: Povlak ze syntetického hedvábí. A náplň je nastříhaný molitánek.

ČINITEL: *(zkoumá vybavení)* Takové velké kusy? A ta dečka?

FUNEBRÁK 1: Viskóza a silonová krajka.

ČINITEL: V tom ale nemůžu ležet, v téhle umělině, to bych zešílel.

FUNEBRÁK: Stejně to přijde spálit.

ČINITEL: Tohle nepůjde, hoši. Odneste to. Nedá se nic dělat, přineste mi to nejlepší, co máte.
(Funeráci rakev přiklápí)

FUNEBRÁK 1: Takže nejvyšší třídu.

ČINITEL: No, to bude můj případ. A přidělte mi tam toho chlapíka.

FUNEBRÁK 2: Kristuse Pána.

ČINITEL: Přesně.

FUNEBRÁK 1: Tak pojd', na tři. (*zvedá rakev*) Raz- dva- tři.

FUNEBRÁK 2: (*spolu s ním*) Raz-dva-tři.

(*motají se ven*)

ČINITEL: Na shledanou. A kdybych byl už mrtvý, tak si vedle vemte nějakou lahvinku a vypijte ji na moje zdraví.

FUNEBRÁK 1: Velmi laskav – (*na kolegu*) Toč to!

DOKTOR: Možná spíš na vaši památku.

ČINITEL: Vidíte. Tak to taky.

FUNEBRÁK 2: Tak děkujeme.

FUNEBRÁK 1: (*na kolegu*) Neděkuj a couvej... couvej...

5.

DOKTOR: Jestli vy tu smrt neberete na lehkou váhu. Nemyslíte si náhodou, že zůstanete tak trochu živý?

ČINITEL: Ale vůbec ne, doktore. Víím, že nejdu ani do té tmy, zkrátka nic.

DOKTOR: Máte s nicotou svoje zkušenosti.

ČINITEL: No právě. Nedal byste si před jatýrky trochu kaviáru, na povzbuzení apetitu?

DOKTOR: Ne, ani ne, díky.

ČINITEL: Vážně?

DOKTOR: Ne.

ČINITEL: Já si dám. (*přisune misku s kaviárem*) Bon appétit!

DOKTOR: Vííte, myslím, že za vaším úspěchem je i to zdání serióznosti, které vyzařujete, nemáte v sobě to dnešní pravicové veksláctví, ani to levicové buranství. Vždyť vy nejste vulgární ani v soukromí.

ČINITEL: Imperial Malossol... (*vloží si slastně do úst lžičku kaviáru*) Používám velmi zřídka jen tvary slovesa nasrat, ale to má hlubší pozadí, které bude

osvětleno v souvislosti s dalším osudem husičky, hlavně jde o otevřený přístup motivovaný doslovností.

DOKTOR: Vidíte, ta husa... Kde jsme to skončili?

ČINITEL: Naposledy jsem ji snědl a pocítil nezměrnou blaženost.

DOKTOR: Ano, ale vy jste ji snědl těm lidem a to má později i svoje negativní následky, ne?

ČINITEL: Teď trochu podceňujete vůli těch lidí k optimismu. Oni zatím nevěří, že je husa snědená. Domnívají se, že se buďto dopéká, a obávají se, že ji v důsledku své pracovní zaneprázdněnosti připálím, nebo že jsem ji, v lepším případě, vyndat nezapomněl a ona jen stydne někde ve spíži.

DOKTOR: Ale časem na to přijdou.

ČINITEL: To jistě, ale jak říkáte, to je až časem a já žiju v přítomnosti. To by politik za vydatného předstírání zájmu o budoucnost měl. A tak než na to přijdou, ležím na gauči a provádím prevenci žlučnickového záchvatu vhodným digestivem. Ale ještě předtím jsem hodil do kamen staré tenisky.

DOKTOR: Tenisky?

ČINITEL: Protože tím vyberu těm lidem venku ze dvou možností tu, se kterou jsou spojené jejich obavy. Strach nám moc pomáhá. Tenisky strašně čoudí, doktore, a komínem vylétá tmavý kouř a ti vyhnaní venku to přičítají připalování husičky, před chvílí měli ještě naději, že může stydnout, ale teď vidí ten kouř, nedojde jim, že splodiny z trouby nemohou unikat komínem, uvažují iracionálně, protože jsou plni rozjitřených emocí a strachu o osud své pečinky. Pobíhají okolo domu a hledají způsob, jak mě na nebezpečnou situaci upozornit, zatímco já polykám na kanapi obrovského biskupa, kterého si nechávám nakonec, jako takový slaný moučník pojídaný vleže.

DOKTOR: Ale v těch lidech kromě strachu začíná klíčit i hněv.

ČINITEL: Klíčit, to jste řekl pěkně, ovšem s hněvem klíčí i jeho opak. Ale nejen s ním, klíčí přímo v něm. To jsou takové poznatky filozofického charakteru přicházející samovolně s léty.

DOKTOR: Vy těm lidem pálíte husu a v nich klíčí *obdiv*?

ČINITEL: Už se chytáte, doktore. Ale do léčky. Úplně jste zapomněl, že se nepálí husa, ale tenisky, protože tu jsem snědl už i včetně biskupa, kterého jsem zapil kompletním výpekem. To mějte na paměti jako axiom.

DOKTOR: Aha, vidíte... Je to nakažlivé, věřit v tu husu.

ČINITEL: Že? Když jsou emoce a strach nejvypjatější, zapálím si u okna doutník a kouř vyfukuju do prostoru mezi ním a závěsem. Shromažduju ho tam. Když je ho dostatek, otevřu rychle okno, ze kterého se prudce vykloním se spásitelským výrazem ve tváři a neartikulovaným výkřikem na rtech. Ááá... Za mnou se vyřine kouř z doutníku, lidé se polekaně zastaví, a když vidím, že mě všechny oči pozorují, vykřiknu podruhé, tentokrát artikulovaně, vykřiknu holou větu: Husa je zachráněna!

DOKTOR: A oni propuknou v jásot.

ČINITEL: To ještě ne, jsou zatím jen zaražení, chybí jim ještě doplňující informace, kterou jim dám hned vzápětí: Je v úplném pořádku, přátelé, křičím, dopečená tak akorát! Pak teprve jásají. Což je, jak jistě uznáte, důsledkem velké práce, když se ještě ráno rozčilovali, že nežije.

DOKTOR: To uznávám, ale zároveň se domnívám, že budou chtít husu vidět a zároveň se obávám, že se budou dožadovat její konzumace.

ČINITEL: Jak jinak, doktore, a plným právem, je přeci jejich.

DOKTOR: Přesněji byla. A prázdný pekáč jim asi neukážete.

ČINITEL: To jistě ne, to má svůj čas. Teď je důležité nastolit těm lidem otázku, jestli je pro konzumaci husičky vhodná doba a dojít ke společné

odpovědi, že nikoliv. Že ve chvíli, kdy nemáme na dvorku nové house a dokonce ani prostředky na jeho výživu, je snědení stávající husy nezodpovědné vůči budoucím generacím a sobecké k našim dětem.

DOKTOR: Ale najdou se tací, kteří budou chtít husu aspoň vidět.

ČINITEL: Ano, jedná se o občansky vyspělejší a angažovanější hrstku, která s tím obtěžuje. Většinou postačí, když z okna zakřičím: Co chtějí tito lidé? Abych ukazoval husičku jako Michael Jackson své dítě z okna hotelu? Copak si nikdo nepamatuje, jak to tenkrát málem tragicky dopadlo? Chcete snad, aby mi mastná husička vyklouzla z pekáče a roztránila se pod mým oknem v nepoživatelné cáry?

DOKTOR: A to nikdo nechce.

ČINITEL: Samozřejmě. Lidé jsou rozumní. Umlčí ty hazardéry a rozejdou se vydělávat na house a krmení. Opravdu si ten kaviár nedáte?

DOKTOR: Ne, děkuju. Už se docela těším na ta jatýrka.

ČINITEL: To se vám nedisím. A vzhledem k výjimečnosti dnešního dne, jsem vám udělal výjimku nejen na vnitřnosti, ale i na jistou masitou část. (*otevře druhou troubu*) Peču vám zvlášť labutí šíji mojí Zuzanky!

DOKTOR: Krk?

ČINITEL: Ano, ten elegantní tunel, kterým prošla všechna ta vybraná strava. (*zasune peká*

a zabouchne dvířka) To si pošmáknete.

DOKTOR: Možná bych si dal ještě skleničku.

ČINITEL: To vám schvaluji. (*nalévá*)

DOKTOR: Jednoho dne se ale lidé vrátí s housetem a penězi.

ČINITEL: Naštěstí ano, na tom jsem přeci závislý.

DOKTOR: A chtějí svou husu.

ČINITEL: Jistě, nejsou přeci hloupi.

DOKTOR: Ovšem axiom zní, že je snědená.

ČINITEL: A proto si já obléknu bělostnou košili, kterou si na prsou rozhalím, umažu si tváře, hrudník a ruce sazemi z kamen, vyjdu před dům a padnu před těmi lidmi na kolena. Nezbývá než jim ve vší pokoře otevřít nikoliv troubu, protože v troubě už nic není, ale rovnou srdce. *(nalévá)* S vědomím, že jsem jim nasral definitivně.

DOKTOR: A všem už to pomalu dochází.

ČINITEL: Lidé mají rozvinutou intuici, to jsem nikdy nepodceňoval.

DOKTOR: Aha...

ČINITEL: Co jim však nedochází, je skutečnost, že jim mohu nasrat ještě definitivněji, ale to má svůj čas, teď klečím a ve vší pokoře vytrysklé ze srdce se tvářím provinile, nořím se do kajícího mlčení, opět s jistými záhadnými, znepokojivými mimickými valéry...

DOKTOR: Nalijete mi dvojitou?

ČINITEL: Jistě... *(dolévá)* Z výrazu mé tváře musí být každému jasné, že cítím hluboký pocit provinění, ale zároveň, že mé selhání mělo nějaký tajuplný podtext, nějakou skrytou motivaci. Když vidím, že výraz je dobře nasazený - to se pozná podle toho, že zabírá - tak v tuto chvíli se musí do mé tváře promítnout hloubka zodpovědnosti, ze které můj odsouzeníhodný čin vyvěral a hloubka oběti, kterou jsem podstoupil.

DOKTOR: Takže zase - šikmo pod sebe.

ČINITEL: Tak.

DOKTOR: Tohle je ale jiná situace, předtím jste husu jen zabil, takže tu de facto stále byla, ovšem ve chvíli, kdy tu není vůbec nic, musí být ti lidé rozhořčení a pobouření na nejvyšší míru.

ČINITEL: To také jsou a plným právem. Proto si nechám před dům přinést špalek z papírmaše a položím na něj hlavu.

DOKTOR: A necháte si ji naoko useknout?

ČINITEL: To není nutné.

DOKTOR: Tak co?

ČINITEL: Začnu tichým, zlomeným hlasem broukat národní hymnu.

DOKTOR: To si děláte legraci.

ČINITEL: Umíte se vžít do situace, že jsem vám snědl husu?

DOKTOR: Docela snadno.

ČINITEL: Už?

DOKTOR: Už.

ČINITEL: Co převládá?

DOKTOR: Jednoznačně jsem naštvaný.

ČINITEL: Výborně! Tak teď dávejte pozor!

(začne si broukat českou národní hymnu)

DOKTOR: Promiňte.

ČINITEL: Co zas?

DOKTOR: Působí to strašně, ale strašně trapně.

ČINITEL: Působí to dokonce tak trapně, že jste zapomněl na svůj hněv kvůli snědené huse?

(hudba přebírá melodii hymny)

DOKTOR: No, vlastně...

ČINITEL: *(ještě zabrouká)*

DOKTOR: Už dost. Rozhodně ano.

ČINITEL: Tak vidíte, a to jste ten úmorný cajdák ani neslyšel celý.

DOKTOR: Ale cítím se tak hrozně, že bych vám žádné house ani peníze nesvěřil už ani náhodou.

ČINITEL: Protože ještě nemáte naději.

DOKTOR: Jakou naději, prosím vás? Husa je pryč.

ČINITEL: Vy jste se na to upnul a nevidíte, že nemáte tak úplně pravdu.

DOKTOR: Takže jste jim kousek nechal? Krk, třeba?

ČINITEL: Krk? Vyloučeno... To mi připomíná ta vaše jatýrka. Nic požitelného nesmí zůstat, to je zásada. *(vyndá pekáč s krkem a jatýrky)* A vy jste hotov, doktore!

DOKTOR: Nechcete mi říct, že bude řeč o kostech...

ČINITEL: Chci. U husy tvoří až čtyřicet procent z celkové... chtěl jsem říct masy, ale to by vyznělo jako provokace, tak řekněme... hmoty.

DOKTOR: Necháte tě okradeným lidem zmateným hymnou na špalku ohryzat kosti?

ČINITEL: Ale ne, ty jsou dokonale ohryzané ode mě.

DOKTOR: Tak, proboha, co?

ČINITEL: Ukážu jim pekáč těch kostí.

DOKTOR: Ne?

ČINITEL: Ano. Využiju chvílky, kdy menší část lidí stojí zkoprnělá mojí trapností a větší část stojí v důsledku interpretace hymny, vrátím se do domu a z okna oběma skupinám ten pekáč ukážu.

DOKTOR: A obě po vás začnou házet kamení.

ČINITEL: Nezačnou, protože dřív začnu z okna křičet, že žijeme ve světě, ve kterém se nic neztrácí. Vhodné navození nepřiliš jasně metafyzické situace je pokaždé k nezaplacení. Dobrá polovina toho, o čem se domníváte, že už není, leží tady v tom pekáči, křičím z okna, a ukazuju do pekáče na kosti. A druhou dobrou polovinu, kterou nevidíte, pokračuju v pokřikování na lidi, nevidíte pouze proto, že prochází proměnou. Není všechno jen to žrádlo! vykřiknu nakonec. Pak okno s předstíraným rozčilením nad jejich přízemností přibouchnu... *(podívá se*

do trouby) A my budeme Zuzanku Husičkovou za chvíličku maličkou polévat, protože je, láska má, prakticky hotová, vá, vá, vá...

DOKTOR: Proměnou? Vy dost prozaickému faktu, že husa prochází vašim zaživačím traktem, aby ho na jeho konci opustila v podobě, řekněme...

ČINITEL: Stolice. Já rozhodně používám výraz stolice.

DOKTOR: Stolice, dobře... A to nazýváte proměnou?

ČINITEL: A není to proměna?

DOKTOR: Ale ti lidé, si za tím slovem představují něco pomalu zázračného.

ČINITEL: A není to zázrak, že se něco tak chutného promění v něco tak nechutného?

DOKTOR: Ale to společenské očekávání je jiné.

ČINITEL: To je vždycky jiné. Vy například očekáváte, že vám nandám slíbená jatýrka, ale já, jak je právě vidím, tak vidím, že se situace změnila, že je sním všechna sám. *(začíná jíst)* No! Tak ta jsou vynikající! To byste uznal sám, že vám je nemůžu nechat. To by bylo proti přírodě. Vemte si kaviár.

DOKTOR: Nenene. *(odmlčí se)* Takže další zklamání.

ČINITEL: Ano, to je základ. Bez zklamání nemůžete lidem vlít tu naději.

DOKTOR: Tedy pomalu začínají tušit, že celá proměna spočívá v tom, že jim...

ČINITEL: ...naseru stolici? Napadne to pokaždé jen tu menší skupinu, co cítí trapnost, ale i ta je natolik svázaná předsudky, že to považuje za nemožné. Navíc už se mojí zmínkou o žrádle rozjíždí pocit viny, ten je taky k nezaplacení, takže, abych ho ještě prohloubil, otevřu okno a zařvu: Nezapomeňte, že se husa pekla v mojí troubě! A za moje!

DOKTOR: Což není pravda. Tohle všechno máte za jejich peníze.

ČINITEL: Přirozeně. Ale stín viny ulpívá. Dám si pekáč na stůl, abych během toho, co budu srát stolici na kosti, viděl ven, jak přešlapují pod okny ve vyhozených knedlících a zelí, jedna část se stydí za to, že myslela jen na

žrádlo, druhá část za to, že je mi pravděpodobně dlužna. To je nádherný okamžik.

DOKTOR: To myslím znám. Takhle tajně nahlížím do plné čekárny ve své ordinaci. Pasu se na těch patientských hlavách. Polovině jsem jejich nemoc namluvil a polovinu udržuju v neschopnosti vhodnou medikací. Mám pocit blaženého pastýře. A co uděláte s tou stolicí?

ČINITEL: Když jim donaseru, slezu z improvizovaného nočníku a otevřu okno, protože nadešel čas pravdy.

DOKTOR: Pravdy?

ČINITEL: Ano. Protože zakřičím: Chcete znát pravdu? Vidím na nich na všech, že je nějaká pravda nezajímá, ale je jim blbé to přiznat, takže přikyvuji. To mi stačí a zařvu: Byla to iluze!

DOKTOR: Méně jasná metafyzická situace.

ČINITEL: Přesně, ale hned to srazím do fyzična, protože řvu: Ta slibně vypadající husička, ta vaše pečínka, kterou jste viděli v mé troubě, se, dvěma slovy, nedala žrát! Uraženě a vztekle přibouchnu okno a nechám v nich tu pravdu pracovat.

DOKTOR: Ale ve skutečnosti -

ČINITEL: Já musím vytvářet jiný typ reality než je skutečnost. Jinak bych v krutém světě neobstál. *(otevře troubu a polije husu slivovicí)* Táák. Trochu slivovičky. Na tohle nikdy nenalézám slova. Konec korunuje dílo. Zuzanka... bohyně.

DOKTOR: Takže pravda pracuje, nenapínejte!

ČINITEL: Ano, pravda pracuje. Pak popadnu pekáč kostí se stolicí a vynesu ho před dům, kde svojí předchozí příkrost vyměním za otcovský tón. Nakloním hlavu, naznačím těm lidem, aby mě obklopili, a když to udělají

a zvědavě nahlíží do pekáče, mluvím pomalým, laskavým a hlubším hlasem, v naléhavém osobním, až intimním tónu.

(hudba cituje melodii české národní hymny) Úplně tuhá, přátelé, řekněme si to upřímně... dlouhá, takřka nepoživatelná vlákna ulpívající mezi zuby, vyschlé až trupelnaté maso, absolutně bez chuti. Ukazuji do pekáče jako nějaký slavný šéfkuchař, pokyvují nad ním hlavou a nakláním ho směrem k těm lidem, ukazuji do něj a pokračuji: Tohle, míním kosti a stolici, je zlaté proti tomu, co to bylo předtím, to mi, přátelé, věřte. Tohle je měkké, bez vláken, rozhodně to, jak můžete sami posoudit, není suché, natož trupelnaté a rozhodně to bude mít alespoň nějakou chuť, a možná budeme všichni překvapeni jakou. Já si však s vámi nedám, jsem plný toho předchozího, vy víte, že mi žádná oběť není cizí, ale tohle bylo vážně velmi, velmi těžké, doufám, že to neodskáču nějakým závažným žaludečním či střevním onemocněním. Pak, jakoby mě něco trýznilo, zvednu hlavu od pekáče a podívám se po těch lidech: Vidím vás a vidím, že tohle je ta důvěra, kterou já nezklam! Nikdo z vás nepochybuje, že i kdyby to měla být má smrt, udělám to znovu a znovu! Potom se podívám zpátky do pekáče a hlesnu: Ano, udělám...

DOKTOR: A přestože je to místy trochu matoucí, my vám společně uvěříme.

ČINITEL: Že? A nejspíš proto během mé promluvy někteří seberou odvahu a kostí se stolicí se opatrně a letmo dotknou, pak tyto ruce a prsty přibývají a doteky jsou delší a důvěrnější, a náhle se zjeví prst, který si trochu stolice nabere a mně je jasné, že ji donese až k patřičným ústům, posléze přibude i těchto nabírajících prstíků, to už vím, že mám zase vyhráno, do toho něco říkám s neobyčejnou laskavostí a důvěryhodností, o té stolici asi, nejspíš jak je prima, to jde tak nějak automaticky, ale nezapomínám být naléhavý, vzbuzovat dojem, že jde o

hodně, přitom jde o stolicí, a čekám na ten nejdůležitější okamžik, kdy se zjeví dvojice upracovaných dlaní a pekáč se stolicí si ode mě převezme, pekáč pouštím jen s bolestným výrazem, povolují sevření neochotně, jako bych se nemohl rozloučit s milovaným dítětem... Dolijte si sám, doktore.

DOKTOR: Navíc má stolice přidanou hodnotu, jsou v ní kromě husy i stopy Martelu, plzeňského a dokonce i kaviáru. *(nalévá)*

ČINITEL: Také kubánských doutníků. Vnímáte to dobře. Pomalu tedy pekáč pustím, všichni ho obklopí a já se nepozorovaně vrátím do domu. Tam rozrazím okno a tentokrát, na kontrast velmi arogantně, na lidi kolem stolice v pekáči spustím: Na druhou stranu je tento tristní stav naší společné hostiny především vaší vinou! Je to vizitka vašich snah a vaší produktivity! Takže bych vám důrazně doporučil, co nejdříve vypustit house na pastvu za mým domem, co nejdříve složit peníze na jeho výživu, ochranu a výchovu a rozejít se vydělat další, aby z něj nebyl takový mrzák, jakého jsem musel sníst já, najděte si druhou, třetí práci, jinak budeme mít místo husy zase jen podvyživenou a šlachovitou sportovkyni. A nemyslete si, že ji za vás budu donekonečna žrát! Jsem jen člověk a mám svoje limity, jako každý z vás! Je jen na vás, za jakých okolností se tu příště sejdem, jestli budeme honit prsty od hoven kosti po pekáči nebo si pochutnávat na zlatavé pečínce!

DOKTOR: A dostanete house a peníze.

ČINITEL: Dostanu.

DOKTOR: A to je vrchol.

ČINITEL: Ještě ne. Vrcholem není, aby stolicí nasranou na kostech přijali a snědli, vrcholem je, aby za ni poděkovali a společně to oslavili.

DOKTOR: To těžko.

ČINITEL: Těžko?

DOKTOR: Všechno má své meze.

ČINITEL: Myslíte? Tak poslouchejte...

(zvuk početného slavnostního shromáždění, zní hudba, zpěv hymny, ovace, ohňostroj)

DOKTOR: Já na to slavnostní shromáždění úplně zapomněl!

ČINITEL: Vidíte, a tihle dobří a vděční lidé, ne. A myslíte si, doktore, že měli někdy v životě pořádnou husu, že vůbec kdy nějakou husu ochutnali?

DOKTOR: Nejspíš ne, když se tak ptáte.

ČINITEL: A víte proč?

DOKTOR: Protože jste je všechny snědl!

ČINITEL: Amen! A v tom spočívá můj největší odkaz. *(otevře troubu a s mimořádnou obřadností vyjme husu)* Hotovo. Jen se na to podívejte, doktore. Zuzanko, pojď do mé náruče...

DOKTOR: Vaši nástupci by vám měli líbat ruce.

ČINITEL: To ať si nechají pro biskupa. *(odděluje biskupa)* Kterého si já nechám na konec.

DOKTOR: Nepotrpíte si na okázalost.

ČINITEL: Přesně tak, doktore. Postačí, když mi políbí prdel.

6.

Potřetí vstoupí funebráci.

FUNEBRÁK 1: *(kolegovi)* Toč to, toč... opatrně s tím!

FUNEBRÁK 2: *(činiteli)* Tak jsme tady!

FUNEBRÁK 1: *(činiteli)* Vomlouváme se... *(kolegovi)* Na koberec to postav) ...

(položí rakev)

(činiteli) Moc se omlouváme ale jak jsou dneska ty oslavy, tak bylo všechno zacpaný. Lidi jsou prostě jak u vytržení.

ČINITEL: Nic se neděje, hoši, máte čas, sotva jsem začal.

FUNEBRÁK 2: Ale neseme tu nejvyšší třídu, dřevo je červenej dub a týk, půlený víko, chromovaný madla a zámky, všechno leštěný.

FUNEBRÁK 1: A tady prosim Kristuse Pána máte taky z chromu, aby ladil.

ČINITEL: No tak mi ji, hoši, otevřete, už se nemůžu dočkat!

FUNEBRÁK 1: Samozřejmě...

(odklopení víka, připojí se striptýzová hudba z počátku a smyslné vzdychání)

FUNEBRÁK 2: Vystýlka damašek, lůžkovina satén, krajka hedvábí.

ČINITEL: Nádhera, hoši!

(do zvuku se)

A koukám, že jste mi ji přivezli i s tou nestydou...

FUNEBRÁK 1: Prosím?

ČINITEL: No, s tou hanbářkou v gaťkách.

FUNEBRÁK 2: Nic dalšího ve výbavě není.

ČINITEL: Ale je. Copak ji nevidíte? Jak se vlní?... To tělíčko, mňami... Nic?

FUNEBRÁK 1: Nic.

ČINITEL: Ani vy, doktore?

DOKTOR: Bohužel, vidím jenom rakev jak almaru.

STRIPTÉRKA: *(vábivě)* Pojd'...

ČINITEL: Aha... tak ty budeš ta moje smrt. Výborně, tak si na to uděláme pohodlí.

(Skočí do rakve.)

ČINITEL: Ou! Tak tohle je jako pokojíček.

DOKTOR: Tomu říkám, jít věcem naproti.

ČINITEL: Na co čekáš, ty nestydo? Sundej si gaťky a šup do peřinek! A vy mi sem, doktore, podejte Zuzanku a plzničku...

DOKTOR: *(podá mu pekáč a plzeň)* Vy prostě umíte žít.

ČINITEL: Že?... A vy nás přiklopte, hoši, ať máme separé! Tááák.

(přiklopení víka)

KONEC